

Lördagen den 28 Februari 1874.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades två protokollsutdrag för den 27 och protokollet för den 21 dennes.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 25 och 27 dennes bordlagda utlåtande N:o 22, angående beräkningen af Statsverkets inkomster:

1:sta, 2:dra och 3:dje punkterna.

Bifollos.

4:de punkten.

Herr Statsrådet Wærn. Beträffande Utskottets betänkande uti denna punkt anhåller jag att få fästa uppmärksamheten vid två saker, nemligen först Utskottets afstyrkande i den s. k. klämman, vidare hvad som innehålles i motiveringen. Hvad den förra angår, så går den ut derpå, att Riksdagen skulle afsiå Kongl. Maj:ts förslag, att den del af inbetalningar å vattenaftappningslån, som utgör ränta, skulle särskildt bokföras såsom en statsinkomst, men deremot den del deraf, som utgör kapitalafbetalning, icke skulle i riksstaten upptagas, utan ingå till Statskontoret för att användas till Statskontorets rembourserande för skedd utbetalning af nya dylika lån, som kunna hafva blifvit af Kongl. Maj:t beviljade. Utskottet har erkänt, att Kongl. Maj:ts förslag hvilar på en riktig grundsats, men anser, att de af Kongl. Maj:t påpekade olägenheterna vid det nuvarande förfaringssättet icke äro af synnerlig betydighet, hvartill ytterligare lägges det skäl, att möjligen en ny fond skulle kunna bildas af de sålunda till Statskontoret inflytande afbetalningsbeloppen. Hvad den första anmärkningen beträffar, att det nuvarande tillvägagäendet ej medför synnerlig olägenhet, så vill jag för min del gerna medgifva det, då här endast är fråga om ett belopp å 100,000 R:dr; om

det här utlånade kapitalet upptages såsom en utgift och återbetalningarna derå såsom en statsinkomst, så är det, om man endast har reda på förhållandet, af ringa betydelse jemförelsevis med andra summor; och om derföre Riksdagen icke vill uppställa sin riksstat på det sätt Kongl. Maj:t föreslagit, så må det vara Riksdagens ensak. Riksstaten är endast en form för uppställningen af de anslag, Riksdagen gifver. Det har varit min skyldighet att påpeka, om någon oegentlighet förefinnes i densamma; och vill Riksdagen det oakadt gifva denna uppställning en form, som den själf anser vara oegentlig, så vill jag gerna medgifva, att det åtminstone i detta fall icke är af någon synnerlig betydenhet.

Hvad åter angår det andra skälet, eller att det möjligen kunde komma att bildas en ny fond i Statskontoret, så får jag på det högsta bestrida en sådan uppfattning och ber att i detta afseende få hänvisa till det statsrådsprotokoll, som är bifogadt den Kongl. propositionen, i hvilket protokoll det uttryckligen föreslås, att "de besparingar, som uppkomma derigenom, att ej belå det årliga för låneunderstöd till vattenaftappningar anslagna belopp under hvarje år utgår, likasom de kapitalafbetalningar, hvilka ej vidare äro för ändamålet behöfliga, i likhet med andra obehöfliga behållningar till Riksgälds-kontoret öfverlemnas." Detta är en så naturlig följd af ett godkännande af Kongl. Maj:ts proposition och är i så fullkomlig öfverensstämmelse med allt hvad förut finnes föreskrifvet, att det icke kunnat såsom ett särskildt förslag upptagas i propositionen, utan endast angifvits i statsrådsprotokollet såsom en åtgärd, om hvilken något tvifvel icke kunde uppkomma. Då således alla medel, som inkomma till Statskontoret, men icke blifva använda, skola öfverlemnas till Riksgälds-kontoret, så är det alldeles omöjligt, att någon ny fond kan bildas.

Utskottets slutledning i denna sak har jag sålunda ansett mig böra allvarligen bestrida. Då Riksdagen för öfrigt anser den påpekade oegentligheten icke hafva någon betydenhet, så har jag, såsom jag redan nämnt, ingenting deremot att invända. Deremot tager jag mig friheten att fästa uppmärksamheten på Utskottets motivering, hvilken, om betänkandet godkännes, äfven skall anses utgöra motiven för Riksdagens beslut. Det heter der: "Riktigheten af den grundsats, på hvilken Kongl. Maj:ts nådiga förslag hvilat, eller att endast ränta och ej kapitalafbetalning bör såsom inkomst bokföras, torde icke kunna bestridas, och en missledande oegentlighet i statsverkets bokföring skulle dymedelst undanrödjas; men Utskottet föreställer sig, att genomförandet af samma förslag skulle medföra besvär och olägenheter, som ingalunda af fördelarna motsvarades." Det är omöjligt att här icke sammanställa, huru Utskottet å ena sidan medgifver, att en missledande oegentlighet i bokföringen skulle genom förändringen undanrödjas, och å andra sidan förklarar, att denna förändring skulle medföra besvär, som icke af fördelarna motsvarades. Det skulle förefalla mig ledsamt, om Riksdagen afläte en skrifvelse af detta innehåll till Kongl. Maj:t. För det första är själfva bokföringen Kongl. Maj:ts ensak, Riksdagens rätt att rikta anmärkningar mot densamma genom sina revisorer dock oförkränt;

i sådant fall bör rättelse ske: men bestämmandet af, huru bokföringen skall vara, tillhör Kongl. Maj:t, och icke Riksdagen. För det andra kan jag ej undgå att säga, att det skulle vara högst orätt, om Riksdagen i något slags framställning gifve anledning till den tanken, att det vore Riksdagens åsigt, det besvär, det olägenheter vid undanrödjande af en *missledande* oegentlighet i bokföringen icke skulle motsvaras af fördelarne. Jag tror tvärtom, att Riksdagen borde insistera på att få en riktig bokföring, äfven om det skulle medföra något besvär. Om Riksdagen uttalar sig på ofvannämnda sätt, huru skall man då kunna hindra ett embetsverk att svara på en anmärkning af Riksdagens revisorer i detta hänseende: "anmärkningen är nog riktig; men det besvär, en ändring skulle förorsaka, uppväges icke af fördelarne." Jag tror, att Riksdagen bör taga sig till vara för att synas gifva en på något sätt berättigad anledning till en dylik uppfattning. Jag öfverlemnar åt Kammaren att antaga eller afslå Kongl. Maj:ts förslag; men jag anhåller, att Utskottets motivering icke måtte varda af Kammaren gillad.

Herr Petre. För min del har jag icke så mycket att anmärka mot innehållet i Utskottets motivering, just därför att det synes mig tala för ett motsatt slut mot det, hvartill Utskottet kommit. Innan jag går vidare ber jag få annäla att, ehuru jag icke var närvarande i Utskottet, då frågan der afgjordes; jag likväl ingalunda är främmande för densamma, enär jag på Utskottets afdelning haft tillfälle att deltaga i den första behandlingen deraf. Enligt mitt förmenande torde den oegentligheten, att dessa vattenaftappningslån bokföras så att den på dem belöpande räntan på en gång för hela amorteringstiden lägges till kapitalet och att den sålunda derigenom uppkomna summan uppföres såsom en Riksgälds-kontorets tillgång, vara ett förfaringssätt så oriktigt, att frågan om en ändring deri ej kan anses vara utan betydelse.

Om en enskild person skulle uppgifva sin ställning sålunda, att han å ena sidan upptoge skulderna utan att tillägga räntan, men å andra tillgångarna plus räntan, så skulle man med skäl anmärka oriktigheten af ett sådant förfarande. Utskottet har nu såsom det egentliga skälet för sitt afstyrkande anført, att genomförandet af förslaget skulle förorsaka alltför stort besvär. Ja! utan något besvär går det visserligen icke. Enligt senaste revisionsberättelsen fanns det 162 lån till vattenaftappningar och odlingsföretag, hvarutaf 132 sådana, till hvilka räntan för hela amorteringstiden på en gång lagts till kapitalet, och hvart och ett af dessa senare fordrar för sig en särskild omräkning, men besväret härmed är dock hvarken svårt eller synnerligt tidsödande. Ehuru de upplysningar, vi från vederbörande sökte förskaffa oss på afdelningen, angående möjligheten att få en sådan omräkning gjord, vore temligen nedslående, har jag dock genom omräkning af några af dessa lån öfvertygat mig om att någon svårighet än mindre någon omöjlighet dervid icke förefinnes. Om särskilda kostnader härför erfordras, finnes säkerligen mängen, som skulle anse ifrågavarande arbete rikligen lönadtt med ett belopp af omkring 100 R.dr.

Det ökade årligen återkommande besväret vid bokföringen, skulle väsendtligen bestå deruti, att, i stället för att man nu afdrager hela annuiteten från skuldbeloppet, man sedermera finge från annuiteten skilja den del, som utgjorde ränta å den resterande skulden samt endast afdraga återstoden. Om således det ökade besväret, som är det hufvudsakliga motivet för Utskottets afstyrkande, icke kan tillerkännas synnerlig betydenhet, så torde Utskottets sista skäl, att den af Kongl. Maj:t föreslagna förändringen kunde föranleda till bildande af en ny fond, visa sig vara af än mindre vigt. Ty af Kongl. Maj:ts proposition finner man, att alldeles icke någon ny fond skulle komma att bildas, enär der bestämmes att, om öfverskott uppstode, dessa skulle, i likhet med andra för statsverket obehöfliga behållningar, öfverlemnas till Riksgälds-kontoret.

Jag huser visserligen icke någon stor förhoppning, att min framställning om bifall till Kongl. Maj:ts förslag skall vinna framgång; men såsom en yttring af min åsigt i denna fråga, får jag dock an hålla om afslag å Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Friherre af Ugglas: Redan vid remissen af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof tillät jag mig att uttala några betänkligheter mot bifall till densamma i denna del, och jag kan icke neka, att jag ännu står fast vid samma åsigt och anser den förändring, som i förevarande hänseende åsyftas, icke egentligen vara af något framstående behof påkallad. Villigt erkänner jag nu, likasom förra gången, det strängt riktiga i den uttalade principen, att man bör bland inkomsterna bokföra endast räntan, men ej kapitalafbetalningen. Men dessa lån äro af den särskilda beskaffenhet, att jag icke kan inse någon olägenhet, om man i detta fall skulle frångå denna i öfrigt riktiga princip. Sannt är, att någon omöjlighet att sätta i verket den föreslagna förändringen icke finnes; men att det ovilkorligen blifver förenadt med ganska mycket besvär och olägenheter samt kommer att medföra mindre enkelhet i bokföringen. än hvad förhållandet nu är, torde vara uppenbart. Sedan 1845 har det tillgått så, att man för hvarje dylikt lån, som blifvit beviljadt och skulle fördelas på de för återbetalningen ansvariga hemmanen, uträknat hvad räntan skulle utgöra för hela tiden, lagt densamma till kapitalet och sedan fördelat det sålunda uppkomna beloppet i jemna qvoter på de år, under hvilka denna afgift för återbetalningens fullgörande skulle drabba jorden. Om således, för att anföra ett exempel, ett lån å 7,000 R:dr, beviljats att återbetalas med en annuitet af 8 procent, af hvilka 4 procent utgöra ränta, har det årliga beloppet, som skall inbetalas, upptagits till 560 R:dr. Dessa 560 R:dr hafva, utförda i en summa, fördelats på det bestämda antalet år, och antagit karakteren af en ränta, som påförts jorden och uppburits i sammanhang med kronouppbörderna, tills lånet på sådant sätt efter det föreskrifna antalet år blifvit till fulllo liquideradt. Skulle nu Kongl. Maj:ts förslag bifallas, så blefve följden först och främst den, att hvar och ett af dessa lån, som äro omkring 150 till antalet, måste omräknas. ty i dem ingår ju med en högst betydlig

del räntebeloppet för de återstående åren, och endast genom en omräkning kan man finna hvad som är kapital och hvad som är ränta. Men härmed är icke nog, ty för det andra är att märka, att, allt efter som återbetalningen fortskrider, räntan minskas för hvarje år, medan kapitalafbetalningen åter ökas, hvarigenom förhållandet mellan dessa båda faktorer alltjemt vexlar. Detta nödvändiggör en särskild uträkning för hvarjt år och för hvarjt lån. Jag vågar nu hemställa, om tillräckliga anledningar förefinnas, att rörande ifrågavarande lån med deras jemförelsevis obetydliga belopp vidtaga en operation, hvilken skulle rubba det förhållande, som nu under många år i praktiken visat sig synnerligen lämpligt. Jag tror icke, att frågan är af den betydendet, att en sådan förändring kan anses vara af behovet påkallad. Vidare tillåter jag mig hemställa till Herr Chefen för Finans-departementet, huruvida den siffran af 50,000 R:dr. som för närvarande skulle utgöra räntebeloppet å de utlemnade lånen, verkligen kan vara fullt exakt. Herr Statsrådet har visserligen sjelf icke påstått, att så skulle vara, och i den Kongl. propositionen är nämnda summa uppförd såsom det ungefärliga belopp, hvartill räntan skulle uppgå. Jag har dock velat påpeka detta förhållande, emedan jag för min del tror, att man här knappt har träffat det rätta, och att möjligen en ganska betydlig skilnad kan komma att visa sig mellan det uppgifna beloppet och det verkliga. Jag anser således, att Utskottet icke saknat skäl att för sin del omfatta den åsigt, som äfven af Statskontoret i dess berättelse till Kongl. Maj:t blifvit ansedd såsom den rätta. Med vidhållande af den mening, som jag redan vid remissen af Kongl. Maj:ts proposition uttalade, får jag således anhålla om bifall till Stats-Utskottets hemställan.

Herr Brusewitz: Jag kan icke neka till, att, då Utskottet erkänt riktigheten af det utaf Kongl. Maj:t framlagda förslaget, det är förvånande, att detsamma kunnat komma till ett sådant slut, som dess betänkande i förevarande punkt utvisar. Jag har haft tillfälle att deltaga i denna frågas behandling såväl i afdelningen som vid dess afgörande i Utskottet; och jag har, hvad på mig ankommer, så mycket jag kunnat sökt verka för ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition i ämnet. Hvad nu först motiveringen vidkommer, så torde det vara bekant, att den vanligen står för den majoritets räkning i Utskottet, som lyckats få beslutet fattadt i öfverensstämmelse med sin åsigt. Jag vill således icke, då jag tillhört minoriteten, påtaga mig något ansvar för att den står i strid med det slut hvartill Utskottet kommit. I sak har man såsom skäl mot den föreslagna förändringens vidtagande hufvudsakligen anfört det stora besvär, som deraf skulle förorsakas. Jag vågar tro, att de i detta hänseende befarade olägenheter ej skulle blifva af synnerlig betydelse, och då dertill kommer, att dessa lån återbetalas med en ganska hög procent, hvarigenom för deras amortering icke erfordras så lång tid som vanligen är förhållandet med amorteringslån, för hvilkas återbetalning oftast åtgå 60 å 80 år, så torde man finna, att äfven häri ligger en viss lättnad för det fruktade besväret. Jag har sjelf försökt att göra en beräkning uti ifrågasatt hänseende i afseende å några dylika lån och vet

derigenom att egen erfarenhet, att besväret verkligen är ganska ringa. Jag kan således icke tillerkänna detta skäl någon betydelse; och då ingen lär kunna påstå, att icke det nuvarande förfaringssättet, som Utskottet vill hafva bibehållet, hvilat på en oegentlighet, så får jag yrka afslag å Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Statsrådet Wærn: Jag sökte i mitt förra anförande att skilja mellan *klämnen* i Utskottets förslag å ena sidan och dess *motivering* å den andra, och utan att framställa något yrkande rörande den förstnämnda, emedan jag ansåg den fråga, som deri berördes, eller inkomsternas upptagande i riksstaten, vara Riksdagens ensak, vände jag mig mot motiveringen och hvad den innehöll rörande bokföringen. Jag inlät mig dock ej i någon närmare granskning af den nuvarande bokföringens beskaffenhet och de föreslagna ändringarne deri, utan inskränkte mig till att endast yrka motiveringens ogillande på grund af dess egen felaktighet. Den förste talaren efter mig tog steget längre och yrkade afslag å Utskottets förslag i dess helhet, och betonade särskildt vigten af att en rättelse i bokföringen af dessa lån måtte ske. Orsaken, hvarföre jag icke i mitt förra anförande närmare berörde frågan om bokföringen, var den, att jag omöjligen kan gifva Utskottets förslag någon betydelse i annat än hvad som angår de ifrågavarande lånens upptagande i riksstaten, ty om bokföringen tillkommer det Kongl. Maj:t att bestämma. Då nu emellertid äfven den näst siste talaren upptagit frågan om bokföringen, anser jag mig böra säga några ord i detta hänseende, och får då för min del förklara, att jag icke kan finna det vara ovigtigt, om densamma är riktig och tillförlitlig eller, såsom hitintills, oriktig och missledande. Den ärade talaren ansåg, att det nuvarande bokföringssättet stod i omedelbart sammanhang med bestämmelserna i 1845 och 1848 års kungörelser. Så är dock icke förhållandet. Dessa kungörelser afse grunden för fördelningen af lånens återbetalning på de enskilda hemmanen och *icke bokföringen* af den till staten inflytande annuiteten. Genom dem föreskrifves, att först skall uträknas den summa, som för skuldens och räntans liqviderande skall för hvarje hemman årligen erläggas; hvarvid har så tillgått, att till länebeloppet adderas den under lånets hela tid löpande räntan, hvilken sålunda liksom kapitaliserats, hvarefter den uppkomna summan fördelats på de särskilda hemmanen lika för hvarje år. Den årliga summan, som hvarje hemman har att betala, blifver sedermera i jordeboken antecknad. På så sätt borde de inbetalningar, som från de särskilda hemmanen inflyta, fullt motsvara den årliga annuiteten, och så är också i allmänhet fallet, men för några lån, 10 af omkring 130, inträffar, att annuiteten och hvad som årligen skall inbetalas icke äro lika. Med ett lån i Hallands län förhåller det sig så, att den årliga inbetalningen öfverskrider annuiteten med ett öre, hvartill orsaken antagligen är den att vid fördelningen af betalningen mellan många hemman, flera af dem fått bråktal af något öfver ett halft öre och ett färre antal bråk under ett halft öre att betala, så att då de förra fått närmast öfverskjutande hela tal, under det att bråken för de senare

bortkastats, inalles ett öfverskott af ett öre uppkommit. Af de öfriga lånen har jag undersökt ett par och funnit, att olikheten uppstått derigenom, att redan innan lånen blifvit på förut nämnda sätt fördelade, för att upptagas i jordeboken, hade åtskilliga afbetalningar skett och på detta sätt uppkommit en differens. Mot invändningen att förslagets genomförande skulle förorsaka så mycket besvär och svårighet, vågar jag påstå, att uträkning af huru stor del af annuiteterna, som utgör amortering och huru stor del, som utgör ränta, låter sig ganska lätt verkställa, om man begagnar logarithmer, eller ännu lättare en med tillhjälp af logarithmer uppgjord tabell, af hvilka många för detta fall lämpliga redan finnas tryckta; och jag kan så mycket säkrare säga detta, som jag sjelf gjort försök dermed. Den ärade talaren uppgaf, att jag icke kunde med bestämdhet angifva om räntan på de ifrågasvarande lånen utgjorde precis 50,000 R:dr. För att kontrollera denna af mig uppgifna siffra, har jag företagit en så till vida fullständig beräkning, att jag sammanfört åtta lån, som haft samma annuitet och räntefot och å hvilka första kapitalbetalningen skett samma år och på de sålunda uppkomna summorna gjort uträkningen; och såsom bevis på att en sådan utan synnerlig svårighet kan ske, vill jag nämna, att densamma medtog en tid af ej mera än en hel dag och två eftermiddagar. Jag upptog i denna beräkning icke de 10 lån, hvilkas årliga inbetalning och annuitet voro olika, men för de öfriga 122 lånen utgjorde kapitalafbetalningarna något öfver 102,000 R:dr, så att, då dertill lägges kapitalinbetalningen å öfriga lån, jag väl kan säga att af hela de inflytande afgifterna 162,000 R:dr omkring 50,000 R:dr äro ränta. Beträffande den ärade talarens fordran att jag skall uppgifva den precisa räntan, tillåter jag mig invända, att jag icke kan finna någon särskild anledning att vid denna punkt angifva beloppet på riksdaler och öre, då vid de öfriga inkomstitlarna beloppen i allmänhet beräknas i runda summor. Detta är egentligen en digression, men då man sagt, att saken skulle vara svår att genomföra, har jag velat visa, att den låter sig ganska lätt verkställas.

Hvad nu beträffar påståendet att det icke skulle vara af någon synnerlig *vigt*, om bokföringen af dessa lån blir på ett rätt sätt ordnad, så beror naturligtvis detta på hvad man anser i sådant hänseende vara af betydelse. Jag vill i detta afseende först påpeka huru förvillande nuvarande bokföring är. Det finnes t. ex. ett lån på 1,900 R:dr till hemmanet Däfverud i Elfsborgs län. Vid 1872 års början upptages hela Riksgälds-kontorets fordran för detta lån till 1,900 R:dr, men vid samma års slut upptages den till 3,056 R:dr, oakadt icke någon förändring inträffat. Fordran är alldeles densamma vid årets början och vid dess slut, men räkenskapen uppgifver den vara 1,156 R:dr större vid slutet af året. Skilnaden har uppkommit derigenom att vid årets början utförts endast det beviljade *lånebeloppet*, men vid årets slut tillagt den på detsamma under amorteringstiden belöpande ränta. Jag hemställer nu om det kan vara lämpligt att hafva en bokföring ordnad på det sätt, att en och samma fordran med oförändrad storlek stundom upptages till ett belopp och stundem till ett annat, så att det ser ut som om det komme inkomster från skyn. Om man med bokföringen endast afser redovisning, så

kan man, då man känner till dessa förhållanden, finna sig deri, men det är att märka att de siffror, som på detta sätt uppkomma, sammanslagits i Riksgälds-kontorets bokföring med andra kapitalfordringar, i hvilka icke någon räntefordran ingår, hvarigenom en till förlitligöfversigt öfver statsverkets verkliga tillgångar omöjliggöres. Jag har velat påpeka detta, och jag bestrider, att den förmenta enkelheten af denna bokföring, kan vara en tillräcklig anledning för dess bibehållande. Det visar sig som sagdt, att det nuvarande bokförings-sättet kan tålas, om man med bokföringen endast afser redovisning och icke frågar efter om resultaten stå i någon öfverensstämmelse med de verkliga förhållandena, men om man vill veta, hvilka statens fordringar äro, då är det omöjligt att hafva bokföringen ordnad på det sätt, som nu är fallet.

Man säger nu vidare att icke några *olägenheter* uppstått i följd af det nuvarande bokföringssättet. För att bevisa motsatsen anhåller jag att få anföra ett par exempel. Det inträffade, under det Kongl. Maj:ts proposition skrefs. att, då — med anledning deraf att embetsverken ifrågasatt att bergverksstionde skulle utgå från åtskilliga verk. åtminstone så vida de hade privilegier eller förmåner — man skulle undersöka hvilka verk hade dylika, der utpekades ett förhållande, som måste gifva anledning till att sätta i fråga, huruvida ett verk hade sådana förmåner eller icke. Stats-revisorerna hade anmärkt, att statsverket hade en fordran på 98,000 R:dr af detta verk, som innehades af ett grufvebolag, men huru dermed i verkligheten förhöll sig kunde emellertid icke utredas, ty det fanns icke någon revers i behåll, ej heller var fordringen bokförd. Revisorernas uppmärksamhet hade tillfälligtvis blifvit fästad på förhållandet genom en broschyr i stenkolsfrågan. Ärendet blef remitteradt till Justitie-kanslersemetet, som tog reda på saken och upplyste, att en sådan fordran funnits och att år 1850 afskrifning deraf blifvit begärd, men ej beviljad. Sedan dess hade ingenting i saken förefallit: hela denna fordran var bortglömd och preskriptionstiden längesedan ute.

Med ordentliga räkenskaper hade ett sådant fall varit omöjligt, men med ett bokförings-system, som endast afser redovisning för hvad som förefaller, var det i fullkomlig öfverensstämmelse, ty fordran var från början eventuel, någon förbindelse därför afgafs icke och då sedermera icke någonting förefallit, var ju ingenting att redovisa. Såsom ett alldeles motsatt exempel kan jag anföra förhållandet med en statsverkets fordran hos landshöfdingeackords-amorteringsfonden. I Kongl. Maj:ts proposition påpekas och i Stats-Utskottets utlåtande omtalas det äfven, att statsverket har en fordran på 24,958 R:dr 50 öre, af hvilken det endast finnes galdenär för 14,913 R:dr 20 öre, men hvad de öfriga 10,045 R:dr 30 öre beträffar finnes icke någon som har skyldighet betala dem. Det är bokfördt, att fonden är skyldig denna summa på öfver 24,000 R:dr, men den har blott något öfver 14,000 R:dr att betala med och någon borgen finnes icke. Skilnaden har uppkommit på det sättet, att år efter år har bokförts en liten fordran, som uppstått i följd af olikheten mellan den amortering, som fonden skulle göra till Riksgälds-kontoret och den amortering, som med fondens inkomster verkställes; hvarefter skilnaden

som då uppstod, sedermera blifvit bokförd med ränta på ränta i öfver 30 år. Ser jag saken från redovisningens synpunkt, så finnes det icke någon anmärkning att göra i afseende på bokföringen, ty den har år för år redovisat ordentligt, men har man det anspråket på en bokföring, att den skall angifva den verkliga ställningen torde mycket vara att anmärka. När man nu ser dessa tvänne exempel bredvid hvarandra, huru å ena sidan statsverket förlorat en verklig fordran på 98,000 R:dr, emedan den enligt systemet för bokföringen icke blifvit antecknad, och å andra sidan räknat sig till godo en fordran på öfver 10,000 R:dr, som i verkligheten varit en förlust som på detta sätt blifvit mycket ordentligt redovisad, men hvar till ingen gäldenär finnes, då synes det vara uppenbart att bokföringen är irrational och att det är hög tid att ändra den.

Friherre Stjernblad: Endast några ord ber jag att få yttra till försvar för Utskottets hemställan. Denna fråga har, liksom alla andra, en teoretisk och en praktisk sida. Hvad den förra beträffar, så är det utan tvifvel klart, att det är principiellt riktigare, att vid återbetalningen af ett lån skilja mellan hvad som är kapitalafbetalning och hvad som är ränta. Men hvad den senare eller praktiska sidan af saken beträffar, tror jag icke, att några olägenheter kunna visas hafva uppstått af det hittills följda förfaringssättet, så mycket mindre som under en lång följd af år de årliga kapitalinbetalningarna å de gamla lånen till beloppet i det allra närmaste motsvarat de utlemnade nya lånen. Saken torde således i sig sjelf vara af så ringa vikt, att Kammarren icke bör förspilla synnerlig tid derpå. Herr Chefen för Finans-departementet har sagt, att de omräkningar, som behöfde verkställas för förändringens genomförande, icke skulle förorsaka några synnerliga svårigheter. En föregående talare på östgötabanken har dock visat, att rätt mycket besvär skulle blifva förenadt dermed. Visserligen skulle dessa uträkningar kunna göras i Statskontoret; men om man gifver Statskontoret för många uppdrag, kan man äfventyra att behöfva öka dervarande personal, och dessutom skulle de krafter, som vore erforderliga för förändringens sättande i verket, otvifvelaktigt kunna användas på ett vida bättre och gagneligare sätt. Jag anser, som sagdt, frågan i dess nuvarande skick vara af allt för liten betydelse, för att man derpå skulle nedlägga det arbete, som skulle fordras för den föreslagna förändringens verkställande. Vår reservation har också endast gällt Utskottets motivering, som måste erkännas vara temligen klen, ehuru jag visserligen villigt erkänner att motiveringen i allmänhet spelar en föga betydande rol. En strof deri anser jag dock så oriktig, att jag önskar att den må borttagas, den nemligen, der det talas om, att en ny fond kunde komma att bildas. Ty det är ju uppenbart, att så ej kan komma att ske, då enligt Kongl. Maj:ts proposition de uppkomna öfverskotten skulle till Riksgälds-kontoret öfverlemnas. Jag får således anhålla om proposition på bifall till Utskottets hemställan, med den förändring att ur motiveringen uteslutas orden: "Utskottet har så mycket mera tvekat att tillstyrka den af Kongl. Maj:t i förevarande

hänseende föreslagna förändring, som dymedelst skulle på visst sätt bildas en ny fond, från hvilken odlingslån för framtiden skulle utgå“.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att, hvad först beträffade Utskottets i denna punkt gjorda hemställan, yrkanden blifvit framställda dels å bifall till densamma och dels derom, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, skulle bifalla Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning. Hvad åter anginge de skäl, som Utskottet till stöd för sin merberörda hemställan anført, hade yrkats dels att desamma skulle ogillas och dels att Kammaren, med godkännande af motiveringen i öfrigt, måtte ogilla den del deraf, som lydte sålunda: “har Utskottet så mycket mera tvekat att tillstyrka den af Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagna förändring, som dymedelst skulle på visst sätt bildas en ny fond, från hvilken odlingslån för framtiden skulle utgå“. Då till följd af dessa olika yrkanden propositioner, omfattande punkten i dess helhet, ej lämpligen kunde framställas, komme Utskottets hemställan först att göras till föremål för Kammarens beslut samt derefter, så vida det erfordrades, de åskade propositionerna i afseende å motiveringen att framställas.

Herr Grefven och Talmannen gjorde härefter först proposition på bifall till Utskottets hemställan, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på afslag derå och bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning, då svaren likaledes utföllo med många så väl ja som nej; hvaruppå och efter det proposition på bifall till Utskottets hemställan änyo framställdt samt med många både ja och nej besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller Stats-Utskottets hemställan i 4:de punkten af Utåtandet N:o 22, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej.

Vinner nej, afslår Kammaren denna hemställan och bifaller Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—34;

Nej—63.

Herr Grefven och Talmannen yttrade, att sedan Kammaren afslagit Utskottets i 4:de punkten gjorda hemställan och bifallit Kongl

Maj:ts framställning i ämnet, Kammaren torde finna, att de i afseende å den i punkten förekommande motivering gjorda yrkanden förfallit.

Svarades ja.

5:te och 6:te punkterna.

Biföllos.

7:de punkten.

Herr Brusewitz: Med anledning af det beslut, som nyss blifvit fattadt i afseende på inkomstiteln "*extra uppbörd*", anhåller jag vördsamt, att Kammaren, med godkännande af punkten i öfrigt, ville till Utskottet återremittera densamma för att beräkna den till sitt rätta belopp i öfverensstämmelse med Kammarens fattade beslut.

Efter härmed slutad öfverläggning och uppå gjord proposition, biföll Kammaren Utskottets hemställan med undantag af den del deraf, som rörde inkomstiteln "*Extra uppbörd*", hvilken del till Utskottet återförvisades.

8:de punkten.

Biföllo.

Utskottets slutliga yttrande rörande de extra ordinarie inkomsterna eller bevilningarne.

Lades till handlingarne.

Föredrogos och biföllos Stats-Utskottets den 27 dennes bordlagda utlåtanden:

N:o 28, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från öfverjägmästarebostället Hallby Storgården i Skaraborgs län; och

N:o 29, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar.

Vid föredragning af Stats-Utskottets den 27 dennes bordlagda memorial N:o 30, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kammarens skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande riksstatsens Andra hufvudtitel, godkände Kammaren de deri föreslagna voteringspropositionerna; hvarefter ett protokollsutdrag härom justerades.

Anmäldes och bordlades Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 10, i anledning af väckta motioner om ändring af gällande stadganden angående skyldighet att deltaga i byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse; samt

N:o 11, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande stadganden rörande skyldigheten att bygga och underhålla allmänna vägar och broar;

äfvensom Särskilda Utskottets memorial N:o 1, i fråga om handläggning af en i Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof gjord framställning om anslag till skogsväsendets befrämjande.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 12 f. m.

In fidem
O. Brakel.
